

Prvi zvezek Slovarja srbskih govorov Vojvodine

Peter Weiss

Rečnik srpskih govora Vojvodine 1: A–B, ur. Dragoljub Petrović, Novi Sad: Matica srpska – IK Tiski cvet, 2000 (Leksikografska izdanja 3; Dijalekatski rečnici 2), 162 str.

IZVLEČEK: V članku je predstavljen prvi zvezek Slovarja srbskih govorov Vojvodine (*Rečnik srpskih govora Vojvodine*, z uvodom in besedami, ki se začnejo s črkama A in B) iz leta 2000. Poudarjeni so osnovni podatki iz slovarskega uvoda, ob zelo dobro izdelanem slovarju pa je govor o posameznih rešitvah.

ABSTRACT: The article presents the first volume of the Dictionary of Serbian Speeches in Vojvodina (*Rečnik srpskih govora Vojvodine*, including an introduction and the words beginning in A and B), issued in the year 2000. Special attention is paid to basic information from the introduction and, on the basis of this excellently compiled dictionary, individual lexicographic solutions are discussed.

1.0 Na Filozofski fakulteti v Novem Sadu oz. na Oddelku za književnost in jezik Matice srbske v Novem Sadu od leta 1980 organizirano zbirajo narečno besedje. Leksikološke raziskave govorov Vojvodine so se sicer začele že prej, pred dobrimi tridesetimi leti, na Inštitutu za jezikoslovje, ki je bil leta 1979 priključen Inštitutu za južnoslovanske jezike Filozofske fakultete v Novem Sadu. V kartotečno zbirko so vključili posamezna že objavljena tudi lastna dela – monografske izdaje in obsežnejše razprave –, ki so bila primerna za predstavitev besedišča. Dragoljub Petrović je tedaj pripravil osnovna navodila za zapisovanje narečnega besedja Vojvodine. »Pri zbiranju preostalega gradiva so bili udeleženi sodelavci zelo različnih profilov: od strokovno usposobljenih raziskovalcev slovaropiscev, študentov srbskega jezika, novinarjev in publicistov do amaterjev entuziastov« (str. 9). Prvi zvezek slovarja so od leta 1995 sestavljali Dragoljub Petrović, ki ga je tudi uredil, ter Svetlana Malin-Đuragić, Dejan Miloradov in Kaća Sunajko. Vanj je uvrščeno le preverjeno gradivo, kot je zagotovljeno v predgovoru (str. 9–10).

1.1 Kot je zapisano v Uvodu (str. 11–20), naj bi slovar »kar se da popolno predstavil besedni repertoar tega področja srbskega jezikovnega prostora. Zato ni zamišljen kot *diferencialni* slovar, *popoln* pa bo toliko, kolikor je – vsaj za zdaj – popolna njegova kartoteka, pri čemer je na tak njegov obseg odločilno vplivalo razumevanje, da je vsaka beseda *narečna* takrat, ko jo srečamo kot sestavino določenega *narečnega besednega sistema*, ne glede na to, kakšen je njen odnos do standardnega jezika.« (Str. 11) Gradivo so sistematsko »zbirali v vaseh s prvotno domačim

prebivalstvom na prostoru dveh vojvodinskih narečnih kompleksov (šumadijsko-vojvodinskega in smederevsko-vršaškega)« (str. 11), medtem ko je z drugih dveh področij – mlajšega ikavskega in slavonskega – povsem fragmentarno: tako iz Slavonije niso mogli pridobiti niti enega zanesljivega zbiratelja (»edina zbirka, ki smo jo dobili s tega področja, obsega okoli 2000 listkov, vendar pa je med njimi malo takih besed, ki bi tudi sicer lahko bile uvrščene v slovar, ker niso onaglašene, mnoge niso opremljene z nujnimi slovničnimi podatki, mnoge pa nimajo jasno definiranih niti pomenov«, str. 11). Gradivo iz siceršnjih pisnih virov – iz etnološko-zgodovinskih virov in iz umetniških del – je v slovar vključeno v sorazmerno omejenem obsegu (str. 12). Po zagotovitvi iz uvoda (str. 12) srečamo lastna imena v slovarju edinole v stalnih frazeoloških zvezah, vendar pa sta npr. besedi *Bog* in ljubkovalnica iz otroškega jezika *Boga* 'Bog' (izpeljanka iz nje prav tako v otroškem jeziku je *Bogin* 'Božji') kljub temu predstavljeni v celoti, tudi z bogato frazeologijo, v kateri nastopa beseda *Bog* (ki je v ednini vedno pisana z veliko, npr. v frazemih *idi s milim Bogom*, *krasti Bogu dane*, *ko Bog* ali *Bog i batina*).

1.2 V uvodu izvemo vse bistveno o sestavi slovarja in iztočnice, o slovničnih podatkih, o t. i. stilističnih označevalnikih, o pomenu, o ponazarjalnem gradivu in zemljepisni razširjenosti leksema, o frazeoloških zvezah, o različicah in sopomenkah, o posebnih pripombah (ki lahko stojijo povsem na koncu gesla, v njih pa so navedene zanimivosti o etnografskih podrobnostih ali o ljudski duhovni in materialni kulturi), pa tudi o grafičnih simbolih. Sledijo še krajšave virov in literature, seznam darovalcev gradiva in krajšave krajev, iz katerih izvira gradivo, vključeno v slovar (»gradivo za slovar je zbrano [...] iz več kot dvesto vojvodinskih vasi« (str. 18) – bolje bi bilo reči krajev, saj npr. Zrenjanin, Sombor, Pančevo in Vršac pač niso vasi –, deset krajev pa je tudi iz Romunije in Madžarske (str. 27)); ta del dopolnjuje »mreža točk, iz katerih je gradivo, vključeno v slovar« (str. 28), s čimer se tudi končuje uvod. Pri tolikšnem številu okrajšav, ki zlahka postanejo nepregledne, bi bilo poleg sedanje razvrstitve po posameznih zemljepisnih področjih/pokrajinah (Srem, Bačka, Banat ter kraji v Romuniji in na Madžarskem) smiselno navesti še azbučno zaporedje vseh krajev in azbučno zaporedje vseh krajšav za kraje (s pripisanimi ustreznimi podatki, nekako takole v ustrejni grafični preureditvi: *Berkasovo – Be – Srem* in *Be – Berkasovo – Srem*). Teh 226 krajev iz Vojvodine ter po pet iz Romunije in Madžarske (skupaj torej 236) bi tako lažje locirali tudi tuji uporabniki slovarja. (Ustrezni seštevki po pokrajinah in po državah bi lahko bili objavljeni že v samem uvodu k slovarju: Srem in Banat po 78, Bačka 70. Vsi ti podatki pričajo o sorazmerno gostem zajemu gradiva, če jih npr. primerjamo z mrežo krajev za Slovenski lingvistični atlas, ki šteje 406 govorov (Benedik 1999: 23).) Iz gradiva v slovarju, ki je opremljeno s temi okrajšavami, tj. zemljepisnimi označevalniki, bi se pri vsakem leksemu dalo izdelati zemljevid razširjenosti leksema in določenih oblik ali različic, pa čeprav samo naglasnih. (Toda prim. tule točko 2.15.) – V zapisih za Slovanski lingvistični atlas so od vojvodinskih govorov upoštewane štiri točke iz Vojvodine (Sivac, Jazak, Bašaid in Uljma) in ena iz Madžarske (Lovra – Lórév) (Fonološki opisi 1981:449–457, 491–496).

1.3 Slovar srbskih govorov Vojvodine je v napisan v cirilici in urejen azbučno. Sam zapis narečnega gradiva v njem nima posebnosti, kot smo jih marsikdaj

vajeni pri narečjih – glasovnih razlik in različic pač ni veliko, kar se vidi tudi iz Fonoloških opisov iz leta 1981. V uvodu je na str. 19 povedano, da manjši fonetični odtenki, »kot so npr. barva samoglasnikov (njihov bolj odprt ali zaprt izgovor) ali oslavljen izgovor posameznih soglasnikov«, niso označeni, tudi v primerih, ko so v izvornem besedilu bili zapisani, ne. Tako je »iz čisto praktičnih razlogov – da bi bilo besedilo slovarja bistveno poenostavljeno in da ne bi bilo obremenjeno s takimi podrobnostmi«. – Od posebnih znakov je uporabljen le cirilski *s* (tj. *з* (*dz*), npr. v besedah *buža* ‘ustnica’ ali *bronžirati* ‘bronsirati’ – v makedonščini je sestavina knjižnega jezika), ki stoji v azbuki med črkama *z* in *j*, kar v uvodu k slovarju ni pojasnjeno.

1.4 V geslu sledijo iztočnici morebitne različice, ki po mnenju sestavljalcev spadajo skupaj. Iztočnica vsebuje naglasni podatek, če je ta v geslu edini; kakor hitro jih je več, je vsakokratni zapisan ali za ustreznim pomenom (npr. v geslu *bulbija*), če jih je več pri istem pomenu, pa pred nizom ustreznih ponazarjalnih primerov (npr. v geslu *buva*). Iztočnici sledi besednovrstni podatek in pri nenevtralnih besedah še označevalnik. Treba je pohvaliti dobro rešitev pri dvovidskih glagolih, ki imajo pripisan podatek (*ne*)*svr* ‘svršeni i nesvršeni vid’. (Tam, kjer pričakujemo besednovrstni podatek, to seveda pomeni *dovršni in nedovršni glagol* ipd., tako kot tudi *m*, *ž* ali *s* v geslih ne pomeni *moški spol*, *ženski spol*, *srednji spol*, kot piše v slovarju na str. 21, ampak *samostalnik* ustreznega spola. To je pogosta napaka tudi v drugih slovarjih in jezikoslovnih delih, npr. v peti izdaji pravil Slovenskega pravopisa iz leta 1997, kjer je krajšava *m* na str. 8 razložena kot ‘moški spol, moškega spola’, čeprav je npr. na str. 137 uporabljena ob besedi *tati*, kjer je besednovrstni podatek, ki seveda pomeni ‘samostalnik moškega spola’. Slovar slovenskega knjižnega jezika in Slovenski pravopis 2001 ločita *m* in *m.*, kot je treba, kar se vidi z vsakokratnega seznama krajšav.)

1.4.1 Pomen je, kadar se ujema s pomenom v enakem geslu v standardnem jeziku, samo nakazan, in sicer z enačajem v krogu, za svetlo puščico pa stoji sopomenska narečna različica, pri kateri je navedena ustreznna razlaga. Sledijo ponazarjalni primeri, ki so vedno opremljeni z zemljepisnim označevalnikom, isti naglasni tip pa lahko ima pripisane še druge točke, kjer je bil zapisan; teh je včasih tudi več deset (npr. v geslih *astal* in *bokal*).

1.4.2 Za vodilčno črno puščico so navedene glasovne in oblikovne različice ali pa sopomenke. (Svetla puščica je razlikovalno domiselno uporabljena v kazalčnih geslih.) Za kvadratom so navedene »stalne zveze, v katerih besede ohranjajo svoje osnovne pomene«, npr. za čije *babe zdravlje* ‘za čiju ljubav, kad neшто ne vredi truda’ (str. 19), za trikotnikom »frazološke zveze, katerih pomen se uresničuje šele v celoti izraza«, npr. *jager banda* ‘grupa lovaca’ (str. 19). Meja med enim in drugim je zelo nejasna; tako je zveza *kad je bal, nek je bal* ‘kad se troši neka se troši, i sl.’ (v geslu *bal*) postavljena za trikotnik. Za pravokotnikom so navedeni primeri ali fraze, v katerih »se v ponazorilu iztočnice pojavlja kaka zanimivejša oblikovna posameznost«, kar bomo našli v uvodu na str. 19 v geslu *voleti* (ki ga v slovarskem delu še ni; primere iz slovarja prepisujem večinoma brez naglasnih znamenj): »Najvolijem kad je tišina dok spavam«. V nekaterih geslih so navedena tudi podgesla. – Uporabljenih je še nekaj vrst puščic, med katerimi je treba omeniti

dvosmerno za označevanje protipomenk (str. 20). Nerazložena je ostala vijuga (tilda), ki nadomešča iztočnico npr. v geslih *am* in *baksuz*.

1.4.3 V uvodu na str. 12 je rečeno: »Besed, ki so prišle v narečje v novejšem času kot pridobitev t. i. civilizacijske leksike (kot so *frižider*, *televizija*, *elektrika* ipd.), slovar prav tako [namreč tako kot lastnih imen – P. W.] ne registrira.« Tovrstne omejitve so v narečnih slovarjih pogoste, vendar tudi dovolj nedoločne in izmuzljive (prim. Šojat 1985: 351). Če v slovarju ni besede *elektrika* (govorim na splošno, ne o primerih iz konkretnega slovarja), v njem ne bi smelo biti tudi nič takega, kar za svoje delovanje potrebuje elektriko (poleg že navedenih besed še *radio*, *zamrzovalnik* ipd., *sesalnik* ipd., *vrtalnik* ipd. ...), kar bi bila z jezikoslovnega stališča velika škoda. Nekatere od teh besed namreč izkazujejo zanimive in širše sledljive jezikovne razvoje (narečno *alkohol* in *ankohol* npr. v slovenskih in poljskih narečjih – prim. ti dve gesli v Weiss 1998 in v SGP 1), ki pa so seveda lahko tudi v redko rabljenih, starinskih in zastarelih (ne več aktivno rabljenih) besedah, zato tudi merilo pogostnosti ne more biti odločilno (Šojat 1985: 352). (Če je merilo zajetja besedja v narečni slovar tehnična opremljenost kmetije in če konj in njegova oprema prideta v poštev, traktor in naprave v zvezi z njim pa ne, potem za slovar narečje umre, ko pogine zadnji kmečki konj na obravnavanem področju. Vendar pa stvari – na srečo – niso tako preproste.) Tako v Slovarju srbskih govorov Vojvodine najdemo besede *avto* z različicami *afto*, *avtomobil* in *auto*, potem *avtobus* z različicami *aftobus*, *anibus* in *auftobus*, ter *asfalt*, *antena* 'pipak' (tj. 'tipalka (pri čebeli)') in *abolanta* 'ambulanta' z različico *abulanta*, kar je seveda prav, se pa nikakor ne da reči, da so vse te besede v vojvodinskih govorih starejše kot beseda *elektrika*. Ker naj bi bil v slovarju poleg jezikovnih dejstev predstavljen tudi materialni in duhovni svet določenega področja, je zelo nevarno postavljati omejitve. S sprejetjem novosti kaže narečje tudi sposobnost prilagajanja, saj vedno poimenuje, kar mora in kar se v njem uporablja iz potrebe – pa tudi iz larpurlartizma. V njem se torej uresničuje vse nujno – potencialne besede (izraze) si lahko privošči knjižni jezik z jezikovno politiko, predpisovanjem in normiranjem, tega pa v narečju ni. Narečje premore veliko poimenovalno moč in slabo je, če narečni slovar to tvornost zaradi prestrogih pravil prezre.

1.4.4 Tisk v slovarju je zelo lep in skrben računalniški vnos si zasluži veliko pohvalo.

2.0 K nekaterim posameznostim v slovarkem delu (str. 31–161).

2.1 V zaporedju *avštok*² / *afštok* / *avštuk* / *afštuk*, kjer so vse sestavine pisane polkrepko, je iztočnica vendarle samo prva beseda, kar vidimo po pripisanem indeksu in iz gesla *akštok*, kjer je *avštok* zapisan kot vodilka – različice so pripete k iztočnici.

2.2 V geslu *brkonja* je naglas zapisan na kazalčni besedi (*brka*), kar je spregled.

2.3 Škoda, ker v slovarju niso navedene tudi knjižnojezikovno-narečne kazalke, npr. od *ambulanta* k *abolanta* ali od *austrijski* k *avstrinski*, saj marsikatera beseda s stališča srbskega knjižnega jezika v njem ni mogoče najti.

2.4 Stranskosklonske posebnosti so včasih navedene v polkrepki, drugič pa

бомбардѐр -ѐра м ☉. — ...[пчела] на-
лѐпи клѹпче и йде као бомбардѐр, на
нѐге се жути прр (Из — Вш).

бомбардовати -ујем несвр ☉; *бѐмбар-
довати*. — Нѐ знам дй су бѐмбардова-
ли... (Т). — Чѹла сам да је бѐмбардован
Београд и да је мнѐго људи страдало (А
— Цп); *бомбррдовати*. — И днда бом-
бррдуједу сѐло (Из — Вш).

бѐмбница ж ⇒ *ѹмбоца*. — Мй смо нѐ-
кад бѐмбнице пррвили, мѐхали шљйву
(Бђц).

бомбона / бонбона ж ☉; *бомбѐна*. —
Бйли су зрдовољни кад дѐбију од ѐне
кѹме нѐколико бомбѐна (НС). — У тор-
бйчицу мѐте мрло бомбѐна (Из). — Идѐ-
ду да јѐду бомбѐне (Ј — Л; Кв; НМ Вш);
бомбѐна. — Нйје знрла штр је чукулрда и
бомбѐна (СКм — С) [ЗБДТ 299].

бѐн м ☉. — И кѐ ће йћи да ѐре зрдру-
ги и држави, е трј ће дѐбити бѐнова, па
ће мѐћи мрло пазррити (Де — Кв; Км
Вш).

бонбѐнција м ‘посластичар који про-
изводи и продаје бомбѐне’ (С).

бѐниш м риб ⇒ *бабак 1* (Пд) [СхЛР].
бѐнца ж 1. ‘мршава крава’; 2. прен
‘мршава, погурена жена’. — Пррва си
бѐнца (НМ).

бѐпка ж обично мн бѐпке ⇒ *боба* (Ло).
бѐпкица ж дем бѐпка, обично мн бѐп-
кице. — Кѹпила сам матерйјрл на бѐп-
кице (Ло).

бѐр м бот ‘врста четинара, Pinus’. —
Трј мѐд сам цѐдио од бѐра (Из — Бц; С;
Вш); *бѐли* ~ ‘Pinus silvestris’, *цѐрни* ~ ‘Pi-
nus nigra’ (Бц Св Сс; О).

бѐра ж 1. ☉ (Јк; С К Кв Вш); 2. ‘на-
бор (на тканини и сл.)’ (С; Вш); *чйзме*
на ~ ‘чйзме са меким сарама’; 3. ‘лини-
ја’ (К); *дѐнац на* ~ (К); пчел ⇒ *йрсѐен*
(Ид) [ПчТВ].

боранија ж бот ‘Phaseolus vulgaris’; *бо-
ррнија* (СтС; Н Чу Г ЖБ К Кв Ти Мш;
НМ); *боранија* (Из); → *буранија, зелен*
йасуљ, ласрина усра, йасуљ у зелен.

△ Сйтна *боррнија* ‘неважан, безнача-
јан човек (људи)’ (С Кв).

борати -ам несвр ‘угађати’ (Ад).

Stolpec iz Slovarja srbskih govorov Vojvodine 1 (str. 125)

v navadni pisavi: **auto** mn **autovi** m, toda **avto / afto** -a/-ova Nmн -ovi m; **bala**² ж
obično mn **bale**; **brk** m obično mn **brkovi brkova**, **antena** ж пчел obično mn **antene**, **brat** m
mn **braća**. Okrajšanja stranskih oblik torej niso enotna. Kot je bilo rečeno že glede
iztočnice in različic k njej, bi bilo najprimerneje pisati polkrepko le iztočnice in
podiztočnice. — Spregled je **agovati agujem** (tako še v geslih *adutirati* in *bariti* —
sedanjšiška oblika ne bi smela biti pisana polkrepko). — V geslu *arnjevi* je besedno-
vrstno-slovnični podatek mn m (sestavini v njem bi morali biti zamenjani), kar je v
nasprotju s podatkom ž pl t (‘pluralia tantum’) v geslu *mrežage*. Kot kažejo tukajšnji
primeri s prav majhnimi črkami pisanih besednovrstnih in slovničnih podatkov, bi
bilo dobro temeljito premisliti zaporedje, v katerem naj si sledijo.

2.5 Iztočnici *ajnfaħ* ‘jednostruk, jednostavan, prost’ (s primerom »Ne vo-
lim takvo ajnfaħ tkanje«) in *ajnferbih* ‘iste boje (u kartanju)’ (s primerom »Lako je
tako dobiti kad je bio ajnferbih«) nista prislova, kot je zapisano, ampak nesklonlji-
va pridevnika.

2.6 Besednovrstni podatek manjka v geslih *ajak* (tu gre za medmet) ter *bla-
titi* in *blejati*.

2.7 V uvodu na str. 19 piše, da so z enačajem v krogcu označene »tiste
besede (ali njihovi pomeni), ki jih je treba šteti za standardizirane in v tem smislu je
naš znak zamenjava za opuščen leksični pomen«. To ni dovolj natančno, saj upo-
rabnik ne more vedno vedeti, kolikšen je pomenski obseg določene besede v srb-
skem knjižnem jeziku, sploh pa bo to večja težava čez čas, ko se bo število pome-
nov morda povečalo ali zmanjšalo. Glede na pomenske razvrstitve in predstavitve

razlag je zelo vprašljivo, ali je prostorski in siceršnji prihranek (zaradi iskanja primerne formulacije) pri pomenih besed, ki se prekrivajo (besede in pomeni) s knjižnimi, tolikšen, da jih je mogoče skrčiti na enačaj v krogcu. Besede namreč sčasoma dobivajo nova pomenska težišča (kot se je v zadnjem poldrugem desetletju zgodilo z besedo *miška*), ki čez nekaj desetletij ne bodo več iste, kot so danes, tako da bi uporabnik narečnega slovarja moral pri osnovnih pomenih poseči po slovarju srbskega knjižnega jezika. Enačaj v krogcu je zapisan namesto prve razlage v geslu *bik*, začuda pa v geslu *buva* najdemo (edino) razlago 'insekt koji živi na telu životinja, Pulex' z označevalnikom *zool(oško)*. Ta podatek namesto enačaja v krogcu je treba razumeti takole: (osnovni) pomen vojvodinskega narečnega leksema *buva* se ne ujema in ne pokriva z (osnovnim) pomenom srbskega knjižnega leksema *buva*, kar pa se zdi komajda verjetno. Možno je seveda, da je srbska knjižna oblika tega leksema drugačna. (Vendar v razlagi leksema *buvaroš* beremo: 'koji je pun buva (o psu, mački i sl.)', kar priča, da je v razlagalnem jeziku vojvodinskega narečnega slovarja, ki je gotovo srbski knjižni jezik, uporabljen leksem *buva*.) Druga, zelo neverjetna možnost je seveda, da imajo v Vojvodini bolhe res le živali, ljudje pa ne, neverjetna glede na to, da se v geslu *buva* v ponazarjalnem gradivu najdejo tudi primeri kot »Buve me pojedose«, frazem *biti pun buva* pa pomeni 'biti nemiran, nestašan (o detetu)'.

2.8 Očitno je treba ob pomenu iz srbskega knjižnega jezika, kar je označeno z enačajem v krogcu, upoštevati tudi stilne ipd. označevalnike: tako recimo leksem *budala*, ki v slovarju nima pripisanega označevalnika, najbrž ni nevtralen ne v enem ne v drugem sistemu.

2.9 Pripisane razlage so večinoma dobre. Pri besedah iz rastlinstva, živalstva in celo medicine so prevečkrat uporabljena latinska poimenovanja, kar glede na druge razlage pomeni manjšo obvestilnost (npr. *bosiljak* bot 'Ocimum basilicum L.', *bruk / bruh* m med 'Hernia, kila', *bedrenica* ž med past 'bolest papkara, Antrax' – nejasno je, zakaj bi bilo treba tudi latinske medicinske izraze pisati z veliko začetnico). – Marsikdaj je razlaga zapisana na način *vrsta ...*, kar kaže na odvisnost od pičlih podatkov v gradivu (npr. *borer* 'vrsta obučarske igle', medtem ko v geslu *bodo-šilo* ohlapno razlago 'vrsta šila' močno dopolnjuje ponazarjalni primer). – Včasih je treba razlage kombinirati z označevalnikom, kar je v slovarju dobro rešeno: *buvetina* je »augm buva«, *buvida* pa »dem buva« – avgmentativ in deminitiv torej. – Spregljed je neujemanje sestavin v razlagi v geslu *badnjača*: 'pogača (kolač) koji se peče i jede na Badnji dan'.

2.10 V razlagah so pri samostalnikih z nadpomenko 'človek/oseba' različne rešitve, ki bi se jih dalo večinoma poenotiti: 'onaj koji ...' (npr. *alavko*, *aminaš*), 'onaj ko ...' (npr. *arendar*), 'čovek koji ...' (npr. *ajleger*, *alas*, *ambredžija*), 'osoba koja ...' (npr. *aranžer*, *brlja*²), 'koji je ...' (npr. *buvaroš*) – zadnji način je sicer prihranjen za pridevnike (npr. *budalast* 'koji je kao budala', *alamunjast*).

2.11 Pomenska členitev je nasploh izpeljana natančno. Do napake je prišlo nekajkrat, ko naj bi bili posamezni pomeni ločeni s črkami (a, b, v ...), npr. v geslih *avcug* in *baksuz*, kjer je s črko a označen le drugi pomen.

2.12 V slovarju ni besede *burencad*, ki je zapisana v ponazarjalnem gradivu v geslu *balon*.

2.13 Velika začetnica je po nepotrebnem uporabljena prevečkrat: na začetku posameznih razdelkov s stalnimi zvezami je zapisana velika (npr. *Jager-banda* v geslu *banda*), le enkrat je mala (v geslu *balon*, in sicer *balon-mantil*). Veliko začetnico je priporočljivo ohraniti za lastna imena. Kljub končnemu ločilu (večinoma piki) na koncu posameznih gesel v Slovarju srbskih govorov Vojvodine se iztočnica v novem geslu (ali podiztočnica ali okrajšava slovničnega podatka pred podiztočnico v podgeslu) vendarle piše z malo začetnico – v starejših slovarjih (recimo v Srbskem slovarju Vuka Stefanovića Karadžića iz leta 1818) so zaradi pike na koncu posameznih gesel tudi vse iztočnice pisane z veliko začetnico.

2.14 Zavajajoča je interpunkcija, ki ni izbrana najbolj premišljeno: »**bola / bolja** ž ⇒ *bolest; bóla*. – Vidi se da ima neku bolu, tako je žut i oči mu upale (J). – [...] ón od óte bóle je úmro (Vš); *bólja*. – ... s ótom njégovom bóljom (SC). – [...]« Tu besedi *bóla* in *bólja* uvajata ponazarjalne primere, česar po hierarhiji uporabljenih ločil in po vrstah tiska ne bi mogli soditi. Primernejša rešitev se ponuja kar sama od sebe.

2.15 Pri razlagi istega frazema na različnih mestih je kdaj prišlo do razhajanj: frazem *Bog i batina* je v geslu *batina* razložen kot 'neograničena vlast' in naj bi bil zapisan v Futogu, medtem ko mu je v geslu *Bog* pripisana razlaga 'jedina vlast', frazem pa naj bi bil zapisan v Novem Miloševu in v Vršču. Frazem *ko Božić i Badnji dan* je bil, kot izhaja iz gesla *badnji*, zapisan v Somborju in Vršču, medtem ko v geslu *Božić* piše, da le v Vršču.

2.16 V slovarjih in predvsem v poskusnih snopičih slovarjev pogosto srečamo neskladje, ko se vzorci gesel iz slovarskega uvoda, s katerimi so pojasnjeni pojavi v slovarskem delu, razlikujejo od izvedb v slovarskem delu, čeprav bi morale biti te največkrat preprosto preslikane, to pa tudi pomeni, da je bilo eno izpopolnjeno (po navadi so to slovarski sestavki), drugo pa ne (po navadi slovarski uvod, ki je nastal že prej, ob snovanju slovarja). Tako v vojvodinskem slovarju v slovarskem delu najdemo v geslu *adutirati* razlago 'igrati adutom', v slovarskem uvodu (str. 13) pa 'igrati najjačim kartama'; v tem geslu v podgeslu *adutnuti* ni razlage, v slovarskem uvodu pa je 'odigrati najjačom kartom'. Neskladje je še v geslih *babica*² (v slovarju 'manji nakovanj za otkivanje kose' in v uvodu na str. 13 'mali ...') in *alka* (v pomenu 1g 'deo na jaslama za koji se privezu krave i konji', v uvodu na str. 17 pa '... se vezuju ...'). Tovrstnih spregledov seveda ne more biti v tistih slovarjih, ki v uvodih navajajo le geselsko iztočnico in s tem uporabnika napotijo na besedilo in utemeljitev povedanega v samem geslu, in v tistih neredkih, ki sploh nimajo dovolj obsežnega (»poštenega«) uvoda, kar pa je zelo slabo.

3.0 Slovar srbskih govorov Vojvodine je s širokim zajetjem in bogastvom predstavljenega besedja ter z večinoma natančno pomensko razčlenitvijo, doslednim ponazarjanjem ter diatopično dokumentiranostjo besed in oblik zelo dober izdelek. Ob prvem zvezku sebi in vsem drugim želim čim prej vse zvezke tega slovarja, vem pa, da brez dobrih želj kolektivu, ki ga izdeluje, ne bo šlo – in samo z njimi gotovo tudi ne. Najbrž bi bilo marsikaj pomenskega v tem slovarju veliko bolj enoumno in enotno, če bi se pisci pri izdelovanju lahko oprli na kak dovolj razširjen (mor-

da enozvezkovni) razlagalni slovar srbskega jezika. Toda ta želja spada že v kako drugo slovaropisno zgodbo. Morda je za slovaropisno plat Slovarja srbskih govorov Vojvodine dovolj velika pohvala, če rečem, da bo v njem lahko marsikaj koristnega našlo tudi srbsko knjižno slovaropisje.

Navedenke

- Benedik 1999 = FRANCKA BENEDIK, *Vodnik po zbirki narečnega gradiva za Slovenski lingvistični atlas (SLA)*, Ljubljana, Založba ZRC, 1999.
- Fonološki opisi 1981 = *Fonološki opisi srpskohrvatskih/hrvatskosrpskih, slovenačkih i makedonskih govora obuhvaćenih opšteslovenskim lingvističkim atlasom*, Sarajevo, Akademija nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine, 1981 (Posebna izdanja LV, Odjeljenje društvenih nauka 9).
- SGP 1 = *Słownik gwar polskich 1, A–Baga*, ur. MIECZYŚLAW KARASZ – JERZY REICHAN, Wrocław itd., Wydawnictwo PAN, 1982.
- Šojat 1985 = ANTUN ŠOJAT, *Zasade rječnika hrvatskih kajkavskih govora, Hrvatski dijalektološki zbornik 7* (1985), zv. 1, str. 337–361.
- Weiss 1998 = PETER WEISS, *Slovar govorov Zadrečke doline med Gornjim Gradom in Nazarjami, Poskusni zvezek (A–H)*, Ljubljana, ZRC SAZU, 1998 (Slovarji).